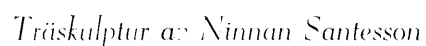

November 1950

Jordklotet 1950

Det tjugonde århundradets första halvsekel är stämplat av två världskrig. Därmed följde en mängd nästan otroliga uppfinningar. Hjärnan satt i högsätet, men inte hjärtat. Rättsmedvetande och ansvarskänsla kunde inte hålla jämna steg. Då man nu står på tröskeln till århundradets sista halvsekel, fragar man sig, vilken prägel det kommer att bära. Man liksom anar, att där förestår en uppgörelse, åtminstone början till en uppgörelse, inte bara mellan överlägsenheten mellan de olika tekniska färdigheterna, utan också mellan rätten för folk och enskilda, samt maktställningen mellan de olika världsdelarna. Internationellt har det talats om den mänskliga rättighetsförklaringen. Förenta Nationerna, som efterträdde Nationernas Förbund, antog en stadga, men förklaringar och stadgar saknar värde, om inte en strävan till efterlevnad följer. Om teknikens seger föranleder mänsklighetens bankruttförklaring, går världen under.

Kriget i Korea anses vara avslutat. Det vet man inte. Ty det koreanska folkets frihetskärlek, dess kärlek till sitt land, lever. Liksom hos andra folk. I fall ombud för jordens alla folk och världsdelar kallas för NF eller FN eller något tredje, kan vara likgiltigt. Men nödvändigt är, om ett

resultat skall ernås, att de mötas med respekt för varandra, att varje folk erkänner varandras och allas rätt till sin egenart och sina boplatser. Det är tid på att så sker. Europa, Asien, Amerika, Afrika, Australien, varje världsdel och deras länder har var sin rätt. Men ej rätt över varandra. Det får ej heller förglömmas att jorden är rund. Var man befinner sig på jordklotet, står man mellan Öst och Väst. Det är således fullständigt ologiskt att tala om motsättningar mellan öst och väst.

Till sist! Finns det några tecken på att en fredlig uppgörelse kan åstadkommas mellan jordens länder? Där finns en rörelse bland folken, förhånad och bekämpad, till och med mångestades förbjuden, en rörelse som går i n f r e d e n . Men, som det heter i uppropet till den andra världsfredskongressen: »Denna fred kan icke framtvingas med vapenmakt. Den kommer att vinnas genom en samfällid massaktion av kvinnor och män av god vilja, vilken förmår säkra förnuftets och rättvisans seger.»

ELISABETH TAMM

Den andra Världsfredskongressen 13–19 november i Sheffield

Världsfredskommittén säger i sin inbjudan till kongressen:

Fredens försvarare fullföljer sin kamp för förbudet mot atomvapnen och uttalar sig på nytt för en allmän och kontrollerad minskning av alla slags rustningar, vilkas stegring ökar krigshotet och påtvingar folken tunga offer.

Fredens försvarare uttalar sig mot aggression varhelst den än förekommer och fördömer väpnad utländsk intervention i folkens inre angelägenheter. De kräver slut på sådana interventioner varhelst de än förekommer.

Fredens försvarare välkomnar och stödjer redan tagna fredsinitiativ för att få ett slut på kriget i Korea, vilket utgör den farligaste härden för en allmän konflikt. De reser sig med kraft mot massbombardemangen, för vilka den fredliga befolkningen faller offer. Fredens försvarare begär att Säkerhetsrådet, sammansatt av de fem stormakternas kvalificerade representanter, snarast griper sig an med lösningen av denna fråga på fredlig väg genom att höra de båda berörda parterna.

Fredens försvarare begär förbud mot all slags propaganda till förmån för kriget i vilket land det än må vara.

Vi uppmanar alla fredsälskande människor i hela världen att diskutera dessa förslag vid breda offent-

liga församlingar och välja dem som skall föra deras talan på den Andra Världsfredskongressen.

Vi uppmanar alla politiska, fackliga, kulturella, sociala och religiösa organisationer, kvinnorna, ungdomen, alla de människor som är angelägna om världsfredens sak, att delta i genomförandet av dessa uppgifter, vilken deras politiska, religiösa eller filosofiska åskådning än må vara.

Vi är medvetna om den styrka som hädanefter förkroppsligas av det väldiga förbund som skapats kring Stockholms-appellen — ett förbund som måste fortsätta att stärkas och utvecklas. Vi har kunnat bedöma hur verkningsfull vår kamp hittills varit. Således har de första stegen tagits och andra skall följa, som kan och måste ge folken den varaktiga fred som de önskar.

I ett uttalande som gjorts av den internationella kommission vilken förbereder Världsfredskongressen heter det:

Genom de olika uppfattningar som gjort sig gällande i diskussionen framträder den fasta övertygelsen att freden inte kan framtvingas med våld utan endast kan vila på fredlig sammanlevnad av olika samhällssystem i världen, liksom också på fredlig tävlan mellan enskilda åsiktsriktningar inom varje land.

Besök vid en flickskola i Moskva. Fil. kand. Signe Fredholm (t. v.) i samspråk med några elever.

Signe Fredholm:

Om skolor och skolbarn i Sovjetunionen

Det är självklart, att inom ett så väldigt område som Sovjetunionen måste barnen — som de vuxna — leva under mycket olika betingelser, om också vissa grundläggande lagar och förordningar är desamma. Det lilla jag kan säga hänför sig huvudsakligen till vad vi såg i några av de större städerna, i Leningrad och Moskva, i Kiev och Stalingrad.

Vi kom till Leningrad den 1 sept. samma dag som höstterminen började, och småflickor med flätor och vita förkläden skymtade på gatorna. Det var den gamla skoldräkten från tsartiden — mörk klänning med en liten vit krage, till vardags ett svart förkläde och på högtidsdagar ett vitt. Den lilla röda halsduken som med två långa snibbar hänger ner under kragen är däremot något nytt: ett tecken på att bäraren tillhör pionjärrörelsen, de ryska barnens stora fritidsorganisation.

På något sätt kände jag mig överraskad av barnens typ. Det var något stillsamt, gammaldags över dem, särskilt flickorna. De kom mig att tänka på franska småflickor. Under hela vår resa såg vi inte en flicka — yngre eller äldre — i overall eller lång-

byxor — inte en gång i fabriker, där en sådan dräkt varit synnerligen lämplig. Lång fläta eller ett par mindre uppbundna vid öronen, bena och slätt hår över pannan, ett litet tankfullt ansikte. Vi såg lyckligtvis aldrig marscherande barn. När grupper förekom ute på sightseeing med någon lärare, var de fullt ut lika omilitäriska som våra egna.

Det var en överraskning att samskolan — åtminstone tillfälligt — övergivits för särundervisning. (Utom naturligtvis på landet där ju förhållandena gör att man måste nöja sig med en skola). I pedagogiska kretsar pågår också en ivrig diskussion om den ej bör återinföras.

Skolåldern är 7 år och en sjukklassig skola allmänt genomförd åtminstone i mer centrala delar. Målet är att få den tioklasssig. De skolor vi besökte i Moskva, en för pojkar och en för flickor, var båda av detta slag. De barn som går över till yrkesskolor eller direkt ut i yrkeslivet, slutar då med klass sju. I industrien får de dock ej börja, förrän de fyllt 16 år.

Tionde klass slutar med en examen, till vilken dock endast de har tillträde, som fått någorlunda vitsord under året. Vill man söka inträde vid högskola måste man genomgå en ny sällning. I de tre högsta klasserna betalas en måttlig avgift. Den lägre undervisningen är fri.

Den flickskola vi besökte var nybyggd. Man hade nyss flyttat in och skolan saknade tradition. Föreståndarinnan tog emot oss, tunn och sliten men med ett intelligent ansikte. Skolan var avsedd för 800 barn men som i de flesta Moskvaskolor måste man arbeta i två skift och där var alltså 1,600 elever. Med skolläkare och sköterskor utgjorde personalen 72 personer.

Ovan alla krigsrop framstår det fria meningsutbytet mellan anhängare av olika ideologier och av olika samhällssystem som en nödvändig förutsättning för upprättandet av en verklig fred. Därför har den förberedande kommissionen ansett det vara sin mest trängande uppgift att sörja för att alla människor av god vilja kan företrädas på kongressen, oavsett deras politiska övertygelse blott de vill värna freden.

Sverige har rätt att sända 25 delegater till Världsfredskongressen. Vi räknar med att 4—7 av delegaterna är medlemmar av SKV. Vårt förbund kommer att bestrida omkostnaderna för en av våra delegater. SKV:s ordförande blir en av delegaterna.

I de fyra första klasserna är det samma lärare i alla ämnen. Sen övergår man till ämneslärare — med högre utbildning — av vilka en är klassföreståndare.

Ryska språket och räkning är grundläggande. Sen år 1946 börjar man ett främmande språk i klass tre — engelska, franska eller tyska. Finns det en grupp barn som önskar läsa ett annat språk än det som skolan går in för, gör man en studiecirkel. Sovjetunionens barn är ingalunda fria från läxor. Tvärtom förekommer hemarbete i mycket hög grad och på sista tiden har man bemödat sig att göra radikala nedskärningar i kurserna.

Pojkskolan eller Manliga skolan nr. 315, som det officiella namnet lydde, var enligt rektors utsago en typisk Moskvaskola i en arbetarstadsdel. Byggt 1926 hade den hunnit få sin historia och var på så sätt betydligt intressantare än vår flickskola. I lärarkollegiet fanns de som arbetat 45 år i yrket och just nyexaminerade. Vi gjorde en tur genom de väl inredda specialrummen för kemi och fysik, biologi, historia och geografi. På em. kunde man här ha cirkular med intresserade elever. Klassrummen var kala utan annan prydnad än de obligatoriska ledarporträtten, ty, som rektor uttryckte det: »här bör ej finnas något som kan distrahera», men i de breda korridorerna fanns en myckenhet porträtt och andra reproduktioner, väggtidningar, redigerade av olika klasser, och publikationer till festdagar.

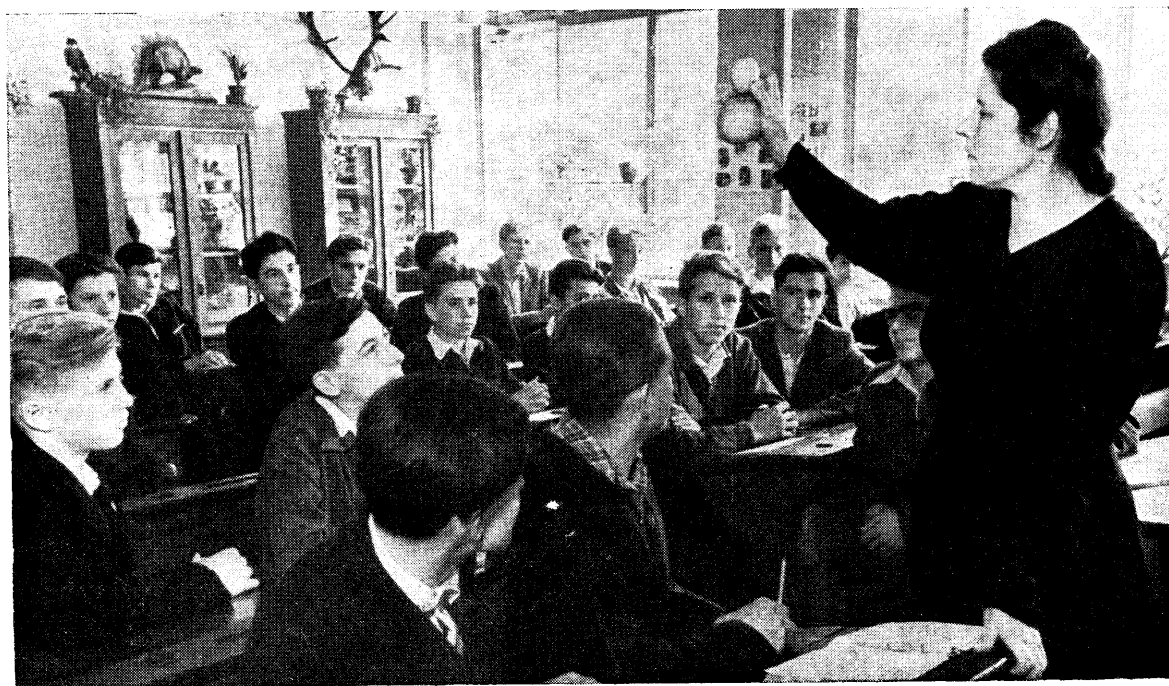
Våra frågor gällde här som vid vårt andra skolbesök i hög grad tre olika ting: Disciplinfrågan, samarbete mellan skola och hem och yrkesvalet.

Vad de första två frågorna beträffar visade de sig hänga nära tillsammans. »Disciplinen upprätthålles

Den 1 september öppnade skolorna för det nya läsåret. Aterseendet är kärt mellan fröken Bondareva och andra-klassarna, som dagen till ära har vita förkläden.

genom samarbete med föräldrarna. Det är föräldrarnas och lärarnas gemensamma uppgift att ge barnen bästa möjliga kunskaper och bästa möjliga fostran», sade vår föreståndarinna. När svårigheter uppkommer, som ej kan bemästras genom direkt sam-

Så här tedde sig den första skoldagen i en av Moskvas många pojkskolor. Det är nionde klass och man tar genast itu med lektionerna.

arbete med hemmet, kan skolan vända sig till en särskild kommission för kontroll av undervisningen, som finns åtminstone i större samhällen och genom den påverka hemmen. »Det visar sig nämligen ofta, att barnens försummelser väsentligen är föräldrarnas fel.»

Samarbetet mellan hem och skola ordnas dels genom föräldramötet, dels genom föräldrakommittéer. I många skolor har varje klass en sådan på två à tre personer vald bland föräldrarna, som så på ett verksamt sätt kan följa klassens arbete. I allmänhet råder en mycket god kontakt mellan hem och skola. Denna utsago fick vi på ett lustigt sätt bekräftad vid en föreställning på Moskva barnteater, där pjäsen inleddes av ett besök, som den unga dotterns lärarinna gör i hennes hem för att med föräldrarna rådslå om flickans egendomliga uppförande.

Yrkesvalet sökte man väsentligen underlätta genom besök av representanter såväl för yrkeslivet som för olika utbildningsanstalter i sjunde och tionde klass.

Vad vi skymtade av barnens fritidssysselsättningar var egentligen vad som i skolorna berättades om kvällarnas cirkelverksamhet och en kort orientering om pionjärrörelsen i samband med ett besök i det ståtliga pionjärpalatset i Leningrad — ett f. d. slott från tsartiden och med mycket av sin gamla vackra inredning kvar.

Inom Sovjetunionen har man tidigt haft den inte alldeles ofarliga uppfattningen, att barnens fritid i lika hög grad som deras skoltimmar bör vara föremål för den största omsorg från föräldrars och lärares sida. Det gäller att ge det unga sinnet den rätta inriktningen, medan det ännu är mjukt, och så har pionjärrörelsen vuxit fram, där barn från 8-årsåldern möter jämnåriga i lek och sport, konstnärligt skapande och till hälften på lek tillämpad vetenskap. Här leker och arbetar pojkar och flickor tillsammans. Man försöker föra barnen in i de vuxnas arbetsvärld genom att anordna olika »dagar» — konstnärernas — gruvarbetarnas — typernas för att nämna några. Förutom cirklar, musik, teater, dockteater, dans och mycket annat vill undertecknad nämna den tekniska avdelningen med »rum» av olika slag — ett järnvägsrum, ett do. för båtar, ett för flyg. Tyvärr var inte det gamla palatset fyllt med glada barn, när vi gick därigenom. Skolorna hade börjat dagen förut och man hade inte kommit i gång för termnen. Det som i detta paradiset för barn dock måste inge vissa farhågor för den som kommer från vår del av Europa är den politiska avdelningen, där föredrag i politiska ämnen hållas för olika åldersgrupper och en avdelning med bilder ur sovjetledarnas liv upptar en stor plats. Det nazistiska experimentet har kommit oss att frukta detta slag av helgondyrkan och politiska åsikter inympade på så tidigt stadium kan inte gärna främja ett självständigt tänkande längre fram i livet.

Kriget har medfört nya och väldiga uppgifter inte minst i vad som rör barnen. I många skolor har man inrättat särskilda klasser för ungdomar, som vid

Tva lyckade SKV-möten

Att intresset för SKV-delegationens resa i Sovjetunionen är mycket stort framgick med all önskvärd tydlighet då Stockholmsavdelningen den 12 oktober anordnade det första offentliga mötet med några av delegaterna som talare. På ett par dagar var biljetterna slutsålda och omkring 350 personer som infunnit sig till Medborgarhuset i hopp om att där få biljetter måste vända, då stora hörsalens alla 700 platser var besatta. Vårt förbunds ordf. dr *Andrea Andreen*, ledde mötet och skildrade sina intryck av hälso- och sjukvården i Sovjetunionen som hon funnit föredömlig och en av orsakerna till att människorna i Sovjetunionen utstrålar en sådan trygghet. En annan orsak är, betonade hon, att ingen behöver frukta arbetslöshet och att omsorgen om mödrar och barn är mycket god. Våra intryck, sade hon, skulle kunna sammanfattas i tre ord: *Sovjetunionen vill fred*. Tempot i återuppbyggnadsarbetet, det väldiga studieinträdet, omsorgen om barnen och ungdomen var för oss lika många bevis på sovjetfolkens fredskärlek och vilja till samarbete över gränserna.

Vidare talade målarinnan *Siri Derkert* om mötet med den ryska konsten och dess utöware. Fil. kand. *Signe Fredholm* berättade om kontakten med skolan i Sovjetunionen och om hur glada och sunda barnen är, och red. *Rodny Öhman* skildrade vilket intryck kvinnornas starka ställning i produktionen och samhällslivet gjort på delegationen. Lika lön för lika arbete, samma utbildnings- och befordringsmöjligheter och en utomordentlig mödra och barnavård är de faktorer som fört till kvinnornas starka ställning och levande intresse för det samhälleliga livets alla problem, betonade hon.

Fem dagar senare, tisdagen den 17 oktober, anordnade stockholmsavdelningen sitt andra möte i Medborgarhusets stora hörsal, som också denna gång var fylld till sista plats. Talare var dr. *Andreen*, författarinnan *Gunhild Tegen*, målarinnan *Siri Derkert* och metallarbeterskan *Dagmar Nyman*, vilka alla skildrade olika områden av sovjetlivet som de kommit i kontakt med och framhävde att sovjetmänniskornas fredsvilja gjort ett mycket starkt intryck på dem.

Vid båda mötena visades rysk färgfilm: »Jorden förnyas» och »Växternas liv», som för övrigt gav publiken en inblick i hur väl sovjetfolken förstår att utnyttja filmen i undervisningens och det mänskliga framtidskridandets tjänst. Goda kollekter upptogs upptogs också vid mötena och nya medlemmar anmälde sig för inträde i förbundet.

evakueringen måste avbryta sin skolgång under flera år och nu söker ta igen det förlorade. Hundratusentals barn har blivit föräldralösa. Många har adopterats, för andra har staten eller enskilda inrättat barnhem. Enbart i distriktet kring Stalingrad finns ett fyrtiotal sådana. Vi hade glädjen att besöka ett, som traktorfabriken byggt för barnen till stupade arbetare. Det var härliga ungar, pojkar och flickor, friare tycktes det, än dem vi sett i skolorna i Moskva. De gick i stadens skola och hade som särskilt privilegium rätt till tio års avgiftsfri skolgång. De sjöng och dansade och mottog oss på det mest öppna och okonstlade sätt.

Här i denna stad, som så nyss återuppstått ur ruinerna fick också de ord man till vår ankomst skrivit på svarta tavlan sin särskilt gripande mening. Där stod: *Freden skall besegra kriget*.

Naturfolken som läromästare

För några månader sedan kom en bok ut på norska som heter *KRIGEN OG KULTURENE*. Den kan beställas i varje bokhandel, kostar endast 5,65 svenska kronor — och den borde läsas av varje europeisk människa.

Författaren, *GUTORM GJESSING*, är professor vid Oslo universitet i *etnografi*, vilket väl närmast kan uttydas som *studium av naturfolkens liv och säregenheter*. Han har tydligen gripit till pennan för att ge luft åt vetande och tankar, som legat honom brännande på hjärtat. Boken har ett dubbelt syfte. För det första att utrota illusionen om att kriget är förankrat i själva människonaturen och därför aldrig kan upphävas. Och för det andra: att belysa den vite mannens förhållande till de färgade folken.

Illusioner är alltid farliga, men dubbelt farliga är hallucinationer om olycka.

säger Gjessing och ställer så upp sin första tes: Det finns faktiskt naturfolk som aldrig har fört krig, som icke äger krigsvapen, icke ens har ett ord som betecknar krig. Tag som närmaste exempel grönländarna, ja alla eskimåer, eller lapparna — sedan kan man exempelvis gå till folk på Malakka, i Indonesien, Nya Guinea, Australien och Afrika.

Och Gjessing går vidare: De krig som förts bland de färgade folken, som fyllt våra öron och sinnen med ryktet om de evigt stridande indianerna eller varandra utrotande och förslavande negrer, dessa krig är i så hög grad frammanade av de vita, att det kostar ett stort och fördomsfritt arbete att urskilja hur förhållandena egentligen ligger till. Men det är ofrånkomligt att naturfolkens krig i regel — även då sammanstötningarna dem emellan kan betecknas som det vi kallar *krig* — främst går ut på överlistande och skrämsel. Människoliv, liksom allt liv, är för dem dyrbart. I stället för den lag om »allas krig mot alla», som vi menat vara det utmärkande för »lågt stående folk», vill Gjessing sätta Peter Krapotkins lag om »inbördes hjälp» som den mest framträdande hos naturfolken. Han citerar en indianhövdings tal till sin stam:

Vi bör inte låta dessa vita människor komma in i landet. De vill oss inte något gott. Nu har ni det gott. Vad en har, har alla. Om en inte har något, delar en annan med honom. Men dessa människor tycker inte om sådant. De vill inte dela med er. De vill inte göra oss något gott. De vill inte ge er något. Till och med en så liten sak som en nål kommer ni att få betala för.

Det är betecknande att tanken på att använda Nordamerikas indianer som spanare i statens militärtjänst — för vilken tjänst de ju kunde tyckas osedvanligt skickade! — strandade på att dessa indianer envist framhårdade i att vilja genomgå en ceremoniell reningsprocess var gång de i tjänsten råkat

döda en människa. För vissa av dem krävdes en avskild fasta på 16 dygn innan man var ren, och så länge hade regeringen inte tid att vänta.

Överhuvud är den historia, som genom denna kortfattade lilla bok rullas upp om de vitas möte med de färgade folken, så oerhörd, så fruktansvärd, att man vill dölja sitt ansikte och viska i djupaste ångest: Är vi sådana — just i vår tro på vår egen överlägsenhet och visdom — har vi då rätt att längre leva på jorden?

Tag som ett första, enkelt och naket exempel historien från Haiti, den fruktbara ön i Mellan-Amerika, dit Columbus kom på sin »upptäcktsfärd» år 1492. Han har själv berättat att de infödda, indianerna, var vänliga, gästfria, nyfikna och muntra, sannfärdiga och trofasta. Men hur blev de lönade av europeerna? — Enligt beräkning var Haiti-indianernas antal vid Columbus' ankomst mellan 200000 och 300000. Efter 15 år hade de smält samman till 60000 och efter ytterligare 5 år till 14000. 25 år senare fanns endast en spillra på 500, som snart helt försvann.

Den systematiska svekfullheten från europeernas sida och konsten att hetsa de infödda mot varandra för att själva taga hem vinsten, som kanske särskilt tillämpats under fyra århundradens slavjakt i Afrika, demonstreras av Gjessing med nakna fakta sida efter sida i denna bok. Men rätt skall vara rätt, som han säger. Indianernas tillvaro i de ännu överlevande reservaten är en annan, sedan Roosevelt för femton år sedan utnämnde etnografen John Collier till chef för det »indianska departementet». Det var ett led i den »indiska nya given», the Indian New Deal, ett verkligt välsignelserikt försök att försona obotliga missgärningar. Så mycket *kan en* människa betyda — också en vit man gentemot de många färgade.

Och vad har vi inte fått som gåva från dem! — Det är ju så att *icke en* av våra kulturväxter och *icke ett* av våra husdjur har blivit »tamda» av s. k. kulturfolk, utan alltigenom av naturfolk! Gjessing räknar i hastigheten upp en del av de gåvor vi fått bara från indianerna: majs, potatis, ananas, jordgubbar, choklad, gummi, kinin, kokain och tobak. Och vad kunde vi inte den dag i dag är ha att lära av dem i etiskt hänseende. Fritjof Nansen berättar i sin Grönlandsbok om en eskimå, som arbetade med att skriva ett brev till Europas maktige. Rykten om det underliga, som kallades krig, men som eskimåerna inte hade något ord för, hade nått Grönland och grönländaren undrade hur det var möjligt att folk, som hade samma tro och lära, kunde jaga varandra som man jagar sälar, och stjäla från människor som man inte en gång har sett. Han prisade sitt land med dess snö- och ismas-

som de vita var så giriga efter, skulle snön och isen rädda dem från att bli eftertraktade. Det han undrade över var att europeerna inte lärt sig bättre seder uppe på Grönland, men han kunde gott tänka sig att sända en medicinman som missionär till dem!

De slutsatser som Gjessing kommer till kan kortast uttryckas med hans egna ord i följande satser:

»— — — i vår tid borde Kina, Indokina, Indien, Indonesien göra det klart som en kall höstsol, att det stora problemet för den vita människan — problemet som åter sig som en lång kvällsskugga in i framtiden — är att lösa förhållandet till de färgade, både naturfolk och kulturfolk, på fredlig och uppbyggande väg — — — att kunna se värdet i andra kulturformer än ens egen.

Det rör sig om mäktiga folkhav, och de kommer att med självklar rätt hävda sin frihet att utveckla det värdefulla i sin egen kultur. De har den stora styrkan att under långa perioder ha kunnat väga den vite mannens och sin egen kultur mot varandra.»

Gjessing citerar Sigrid Undset, som har uttalat att »när folk efter folk i Asien och Afrika nu står upp och protesterar mot att människor suges ut av människor, så är det mötet med västerlandets kultur som lärt dem ordet *Frihet*.» Men han själv svarar: Det är snarare så, att det är mötet med den västerländska civilisationen som lärt de färgade folken vad *tvång* är, ett tvång så järnhårt att det framkallat nationalistiska krafter, vilka förut var okända i deras kulturtradition, och hans slutord blir:

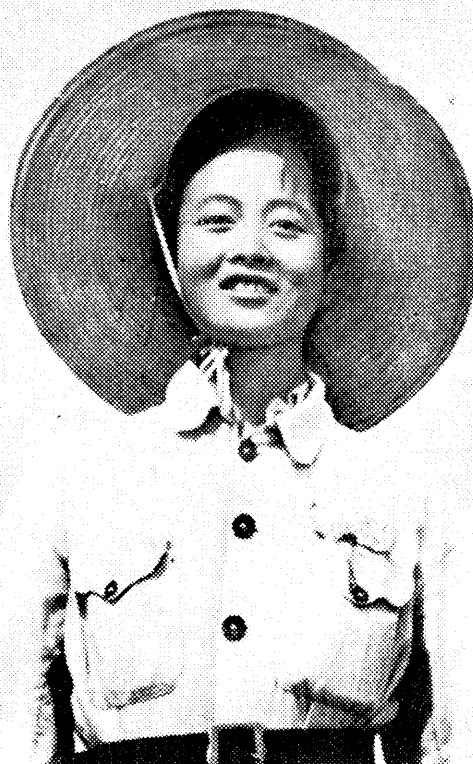
Skall »världsstaten» ha livskraft, då måste den bygga på hälleberget och icke på lösan sand, på *t o l e r a n s e n s* hälleberg, på *ö m s e s i d i g h e t*. Och kolonifolken måste ha samma rätt för *s i n* värdering av individens ställning i samhället, som vi kräver för vår.

Man kunde tänka sig Gjessings bok som grund för en studiecirkel — ja, man kan knappt tänka sig någon bättre i den tid där vi står. Det kan väl ha sina besvärligheter med norskan, men kanske kunde saken ordnas så, att man — helst med var sitt exemplar — började med att läsa högt tillsammans. Så bleve det ett nöje att klyva ut norskan. Några ord som jag själv fastnat på återges här — med den översättning, som jag trott mig kunna lista ut: *dome*=exempel, *i alla hove*=i varje fall, *tillhove*=förhållande, *trass i*=trots, *Snaue*=snart, *snautt nok*=knappast, *støtt*=ständigt, *mangslungent*=mångsidigt, *sjølvornad*=självkänsla.

Till sist ännu ett råd: man kunde kanske börja studiet av boken med det *andra* och *sista* kapitlet, de som har titeln: *Europeerne som læremestrer* och *Naturfolkene som læremestrer*. Så kan man sedan fylla i med de mellanliggande kapitlen och det första. Jag tror att man på så sätt får mest ut av boken.

VI REKOMMENDERAR

våra avdelningar *Gutorm Gjessings* bok KRIGEN OG KULTURENE för högläsning och som diskussionsunderlag. Boken har utkommit på *Gyldendal, Norsk Forlag*. Fråga efter den i biblioteket på er ort eller i bokhandeln. Priset är kr. 5:65.

Sjunksyster i den kinesiska folkarmén.

Eva Palmær:

Kinas döttrar

Möte med de första kinesiska filmerna

Kinas filmkonst är barn av revolutionen. Före 1948 fanns ingen kinesisk filmindustri, den amerikanska filmen hade monopol på marknaden och man kan väl antaga att den inte hade så värst mycket att säga det kinesiska folket.

Vid den stora filmfestivalen i Karlovy-Vary i Tjeckoslovakien i somras visades fyra kinesiska långfilmer samt en hel del kortare dokumentärfilmer. — Det var med stor spänning vi gick till den första föreställningen av kinesisk film. Vi försökte samla ihop våra flyktiga kunskaper om kinesisk teater, men det var inte mycket. Vi kom ihåg att vi läst om det invecklade rörelseschemat, det långsamma tempoet, det stiliserade spelsättet och den svärbegripliga musiken. Sedan erinrade vi oss att i Kina spelades de kvinnliga rollerna av män, ofta av sköna och graciösa ynglingar. Sedan visste vi just inte mer. Kanske har det i Kina också funnits en mer folkligt betonad teater, men den känner man ännu mindre till i västerlandet.

Den nyvaknade kinesiska filmen tycks dock inte ha mycket gemensamt med den stiliserade teaterkons-

Att övervinna analfabetismen var en av de många viktiga uppgifter den nya regimen i Kina genast tog itu med.

ten. De strålande kinesiska filmer vi såg i Karlovy-Vary påminde oss snarare om de oförglömliga ryska filmerna med revolutionära motiv, Pansarkryssaren Potemkin, En moder eller Tjapajev. — Gripande var det att se kvinnornas insats i de kinesiska filmerna.

Den i mitt tycke förnämligaste av dem alla var Kinas döttrar, belönad med en av de förnämsta utmärkelserna vid festivalen.

Handlingen är autentisk och bygger på en episod från kriget mot japanerna.

En liten gudsförgäten by i norra Kina blir överfallen av japanska trupper. Soldaterna tänder eld på husen, innan alla innevånare hinner ge sig av. I en av de eländiga kojorna blir en gammal sjuk man levande bränd. Hans ohyggliga skrik hörs av den unga flickan Chu-Ciu-Shi, som maktlös måste bevittna hans död. Chu-Ciu-Shi ger sig av till partisanerna. Där kommer hon att tillhöra en liten hjältemodig grupp av elva kvinnor som opererar i ryggen på japanerna. Ledare för gruppen är Liu-Yun, en erfaren revolutionär. Liu-Yun stupar och hennes kamrater bär hennes döda kropp på sina skuldror ur striden. Ställningen är hopplös, gruppen är inringad av japaner. Långsamt drar sig kvinnorna ned mot floden, de går sakta ut i det grunda vattnet. Längre och längre går de med sin döda ledarinna på axlarna. Till slut slukas de av de mäktiga, sakta glidande vattenmassorna.

Hela filmen är en hymn till den obrottsliga solidariteten, till kamratskapet, till den aldrig svikande trofastheten.

I en annan film var även hjältinnan en kvinnlig partisanledare, Chao. Hon gick samma ohyggliga öde till mötes som så många av Kinas bästa döttrar. Hon blev tillfångatagen och torterades fruktansvärt. Men genom sitt mod och sin tro på framtiden förmår hon ändå hålla modet uppe på medfångarna. Hon som

gestaltade Chao belönades med priset för bästa skådespelarprestationen.

Och ändå var dessa kinesiskor egentligen inte skådespelerskor. De liksom de manliga kollegorna hade alla aktivt deltagit i kampen om Kina. De hade aldrig stått på en scen eller figurerat framför en kamera tidigare, de var sannerligen inga glamour girls, men deras knotiga, levande ansikten var underbart vackra.

Man brukar säga att var människa skulle kunna skriva en bok om hon bara fick tillfälle, boken om sitt liv. Det är väl knappast sant, men nog förefaller det som kinesiskorna alltid skulle kunna spela en roll, rollen som skildrar deras eget liv och deras egen kamp.

Kineserna är mycket måna om att framhålla att de lärt mycket av andra länders film, speciellt den ryska, men den kinesiska filmen är dock i hög grad självständig. Kinas kultiverade landskap, de myllrande folkmassorna, det fina leendet, de kärleksfullt och underfundigt uppfattade detaljerna, den sakta, pinglande musiken, allt detta gör kinesisk film till något alldeles för sig.

När man tänker på att mödrarna och alldeles säkert mormödrarna till dessa kämpande och segrande kvinnor hade snörda fötter, såldes bort för en spottstyver och först i form av elaka svärmödrar fick något att säga till om, då grips man av beundran och glädje över människans oändliga möjligheter till utveckling, till snabb och genomgripande omdaning. — Kinas döttrar har beträtt den scen, där världens öde utspelas.

Norrköpingsavdelningen

hade höstbasar i stadshuset den 30 sept. Det var första gången undertecknad — som var med och talade om Freden — såg en SKV-basar. Jag var helt förtjust och förstod att det är en utmärkt idé en gång om året. Man kan ha en fin lokal, många fler människor kommer, hela familjer (de hade en barnvakt i ett särskilt rum under föredraget). Att sy eller köpa till en tombola är lätt för medlemmarna — 500 lotter à 50 öre såldes utan svårighet. Dessutom förtjänade man på kaffe med dopp, som också var skänkt. Och så var det inträdesavgift förstås. Vid föredraget hade vi nog en 150 åhörare och sen kom det säkert många fler till dansen. Jag hoppas och tror att det blev pengar över för Norrköping trots att ordföranden genast överräckte 100 kronor till SKV:s ordförande att användas till fredsarbete.

Tusen tack Norrköping!

ANDREA ANDREEN

Den lilla flickan och duvan

En vacker saga
av PIERRE GAMARRA

Den lilla flickan ville fara bort från krigets gamar till ett sagoland. Men Picassos duva flög med henne över hela den vackra jorden. Hon fick se gamarnas näste där dödsäggen tillverkas. Då grät den lilla flickan och sade till duvan att hon måste väcka hela världen —

Duvan bredde ut sina vida vingar. Än en gång hände det att vingspetsarna blev längre och längre, de tycktes räcka jorden runt.

Den lilla flickan höll sina händer som en lur och ropade av alla krafter.

— Jag ska bära hennes röst, sa Vinden.

Han satte genast på språng och barnets röst nådde till de högsta fjärran bergen, till havens stränder, till glömda öar, till Europas slätter, till Amerikas pampas, till Afrikas skogar.

Då började allt som är vitt och rent att skälva. Molnen, snön, havsskummet, blomkronorna väcktes till liv. I alla jordens hörn såg man vita ting röra sig likt fåglar som lämnar sina bon, nyfödda. Och det var verkligen fåglar, det var duvor, tio duvor, hundra, tusen duvor och tusen gånger tusen och ännu hundra gånger mer. Det såg ut som om molnen på himlen hade fått vingar. Och det var också sant. Molnen på himlen, snön och forsarnas vatten hade förvandlats till vita fåglar. Man såg dem komma från alla håll. Från Amerika, från Polens slätter, från Danmarks och Englands kuster, från Australiens öknar, från alla hav, från båtarnas kölvatten, från städernas alla hus —

Och så ljöd ånyo en väldig människoröst. Duvan, den första vita duvan bredde ut vingarna och stannade svävande i rymden.

— Var är vi? frågade den Lilla Flickan. Vad är detta för en flod med så många broar, ett så högt torn och så många ljus?

— Titta, titta noga! sa Duvan.

— Ja ser himlen full av duvor och här i staden ser jag män och kvinnor — svarta, vita, gula och andra med kopparfärgad hud och somliga alldeles blonda och andra alldeles mörka. De talar alla språk. Vad säger de?

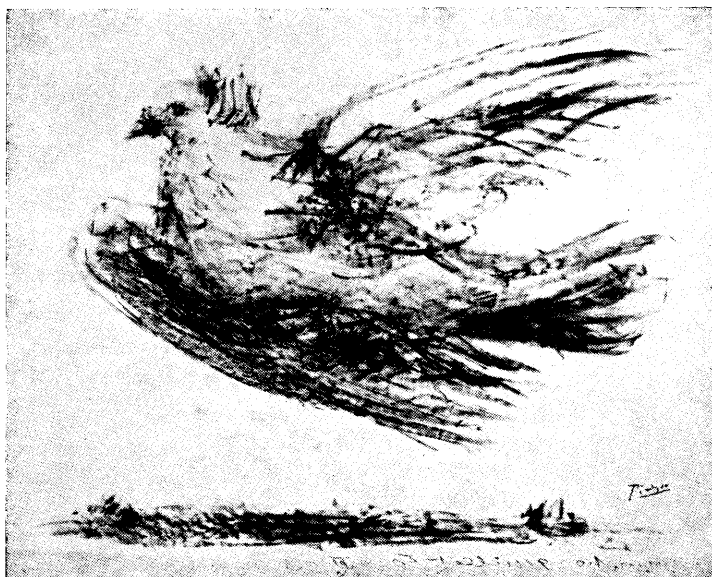
Den stora allvarliga rösten tog upp sången igen.

Längs, längs hela Mississippi sjunger vi dag och natt.

Vad är detta för en röst? frågade den Lilla Flickan om igen.

Då förklarade duvan:

— Det är Paul Robesons röst, han är en av världens största sångare. Han kom till Paris i det ögonblick då män och kvinnor från alla länder och av alla raser samlades. Man kallar dem Fredens Partisaner. De har samlats för att säga till de elaka: »Vi ska hindra er att göra krig och förstöra städerna en gång till. Ni är inte de starkaste. Vi män och kvinnor är de starkaste och de flesta. Vi ska rycka

bomberna ur era händer. Se på Paris. Det är en stor stad. Du ser Eiffeltornet, Seine och alla broarna — Dessa människor som kommit till Paris är de bästa i världen. De är arbetare från landet och från städer, stora diktare, lärda — Ingen av dem tycker om krig eftersom kriget skulle omintetgöra deras arbete. Det skulle ta säden från jordbrukaren, smedjan från smeden, tavlorna från målaren, böckerna från skriftställaren — Dessa människor tillverkar inte bomber, deras strävan är att skapa lycka för människor — förstår du?

Medan den Vita Fågeln talade hade tusentals Vita Fåglar höjt sig mot himlen och cirklade över Paris. På var och en av dem satt ett barn som kommit från någon plats på jorden, från det dimmiga Skottland eller från det soliga Egypten, från Mexiko där man talar spanska, från Kina med de mäktiga floderna, från Kanada, där de stora vetefälten breder ut sig, från det ändlösa Ryssland, från Ukraina, från Donaus stränder, från det avlägsna Finland som närmar sig Nordpolen —

Och barnen och duvorna cirklade i rymden över Paris —

Då började dagen gry.

Den Lilla Flickan hade somnat småleende. Duvan fortsatte sin färd. Vinden blåste sakta vid dess sida.

När Barnet vaknade såg hon under sig genom vita molnslöjor ett stort blågrönt hav som med tusen floder trängde in i landet. En stad med höga, gula och rosafärgade hus reste sig i gryningsljuset. Mycket långt borta mot norr sträckte sig granskogar och om man tittade noga såg man hjordar av märkvärdiga djur med grenar på pannan — Och ännu längre bort, vid Ishavets länder for eskimåerna omkring i sina kajaker. Det var de kalla haven, sälarnas kungarike, den trakt där solen ibland lyser vid midnatt —

— Var är vi? frågade barnet.

Vi är i Stockholm, Sveriges huvudstad. Världens duvor har stämt möte igen.

Och just när hon uttalade dessa ord så förvandlades än en gång snön på granarna och vågskummet, polarisen och det vita solljuset. Tusentals vita fåglar började virvla runt över Stockholms vattenvägar.

— Varför träffas man igen?

— Det ska jag säga dig. De elaka vill vara starkare än alla miljoner arbetare i stad och på landet.

Sonja Kovalevsky

1850 — 1891

*Genom decenniernas tätande dimma
lyser din bild med röd glans
som en babordslanterna
på ett fjärrgående fartyg
rörlig, gäckande, lockande —*

*eller som ett rött brännande sår
ett hjärtas stigma
som satte dödens diadem
på ditt korta liv
lysande som en ring
omkring Saturnus panna
svängande som en pendel
som nalkas den kritiska punkt
där den stannar
innan den slår över
och mister sin balans
sin rofulla gång
fram och åter —*

*Integraler, differentialer
ellipser och deras brännpunkter —
där var svalka
när tanken ilade ut
på okända banor
i talens begränsade rike —*

*men hjärtat har sin brännpunkt
utan svalka...
längtan är torr och het —
kärlekens röda lanterna
gungar, närmar sig
försvinner i vågorna
för alltid.*

*Aldrig kom den inom räckhåll
aldrig låg den röda stenen
gnistrande i handen
infattad i ömhetens ring*

*En enda tröst
utan vank och lyte
utan återvändo
kan utplåna känslans bittra skam.
Livets gräns
är det absoluta upphörandet —
den punkt där alla linjer mötas
den pol där blodet stelnar
tanken stannar
smärtan upphör.*

*Den absoluta nollpunkten är uppnådd:
»Det är för mycket lycka!»*

De vill kasta på jorden en bomb förskräckligare än alla andra. De kallar den atombomben. Den skulle förvandla Paris till stoft —

— Paris?

— Ja, hela den stora staden Paris skulle bli bara en grushög. Böckerna, monumenten, bodarna, barnen skulle brinna upp. Man skulle inte se dem mer. Luta dig ned, lyssna!

Barnet lydde.

— Han som talar är en mycket framstående vetenskapsman. Han heter Frederic Joliot-Curie. Hör noga på vad han säger.

Den Lilla Flickan vände örat till.

— Han säger att vetenskapsmännen bör framställa maskiner som kan bidra till människors lycka och inte bomber som gör barn föräldralösa. Han uppmanar alla människor att stå upp och säga till de elaka: det är förbjudet att tillverka er stora bomb. Akta er om ni tänker på att använda den, akta er, vi kommer att säga att ni är brottslingar och vi kommer att straffa er —

— Detta är bra, sa Duvan.

Den Lilla Flickan smekte Fågelns vita hals.

— Duva, Duva för mig till dina systrar. Jag ska

säga till dem att fara runt över hela jorden och upprepa dessa ord.

Då lyste den vita Duvans ögon. Hon bredde ut sina stora vingar och steg mot himlens höjd som om hon ville nå solen. Hon samlade sina systrars vita skara. Miljoner barnröster ekade genom rymden. Från himlavalvets ena ända till den andra hördes vingslag och sånger ljud emot dem där nere på bergen, i skogarna, på slätterna —

Och Vinden ropade:

— Det är Lyckans röst som stiger uppåt. Den säger att det underbaraste land av alla är Jorden. Om alla människor förenar sig blir det fruktträdgårdar överallt. Gamarna kommer inte att kasta sina bomber mera. Vi måste rycka bomberna från gamarna —

Och i alla jordens länder började vita fåglar flyga. De föddes bland blommorna på träd och buskar, ur plogfårors botten, i mödrars hjärtan, i trötta människohänder.

Det var som levande snö. Det var en här av miljoner och miljoner vita duvor med lysande näbb, med mäktiga vingar —

Då drog sig gamarna undan, de försvann i nattens land, det land där man inte längre är till.

Livets värde

Jag erinrar mig ett samtal om vad det nu var, däri talet bland annat föll på Jacobsens — den danske författarens — diktning. Min vän talade om för mig det intryck dennes böcker gjort på honom. De hade förändrat hans livsåskådning. Det var första gången han verkligen lärde känna den naturalistiska livsuppfattningen. Friheten, Gud — allt det där var med detsamma borta för honom. Han blev fullkomligt övervunnen. Men den nya åskådningen gjorde honom icke glad. Till och med naturen, påstod han, hade under flera år därefter icke samma skönhet som den haft förut. Livets värde, med ett ord, syntes honom vara förlorat.

En liknande erfarenhet har nog många.

Men jag fruktar, eller rättare, jag gläder mig över att upptäcka, att vi vid dylika kriser begå ett felslut, och livets värde står kvar.

Det som ger livet dess värde, har en gång associerat sig med den livsåskådning vi fått, och det förefaller oss som om denna förknippelse vore mer än en association, nämligen ett betingningsförhållande — vad den icke alltid är.

Kulturutvecklingen betecknas av en serie upplösningar av dessa associationer. Först anses, att om det eller det utanverket faller, så faller därmed det hela; utanverket blir nedrivet, men bakom detta har man funnit en ny position att föra försvaret ifrån, och så vidare. Den inskränkt ortodoxe tror att allt måste uppgivas i och med detsamma en bokstav av läran tages bort. Så uppgives läran om skapelsen på sex dagar; och kristendomen står dock kvar. Så gäller det Kristi gudom; och dock en religion. Så låter man falla hela kristendomen, och livet efter döden, men tron på det goda och på verksamhet för det allmännas bästa står likväl igen. Och därmed livets värde.

— Och så? frågade min vän.

— Du menar du kan fortsätta.

— Ja — vad menar du om friheten? Om man nu tvivlar på den?

— Det är värre.

— Hur blir det då något gott, om man icke själv gör något, utan bara är en maskin?

— Friheten är en vanskelig ting, både att tvivla på och tro på. Jag medger, att här är den ömma punkten. Jag har själv aldrig känt min tro på livet i verklig fara utan genom tvivlet på friheten. Men — för att lämna frågan om friheten öppen — ha vi verkligen den sista positionen?

— Tror du, att även den är ett utanverk?

Ja, gud vet, ibland svävar det för mig, att till och med det vore möjligt. Livets värde beror, tror jag, icke på någonting. Det beror på dig själv. Det beror på oss själva. Människan är suverän i den frågan. Vi vilja att livet har värde, och så har det värde. Det som du fordrar för att anse livet ha ett innehåll, är väl att det är något förnuftigt med det?

Ja, men om vi nu icke har garanti för att världsprocessen är förnuftig. Om den är ett planlöst, narraktigt spel?

Det är förnuft i världen, med detsamma en enda människa finns, som vill ha förnuft i den. Den första sorgen över att förnuft saknas, den är redan förnuft, och så snart en enda förnuftig faktor är med i världsleken, får hela leken allvar. Där är då något som står på spel. Om det segrar eller ej — livet är dock ej en intighet . . .

Och såsom jag sade till min vän, så känner jag det i denna stund. En enda ton av förnuft, av hjärta, den där klangen som du så lätt känner igen, där du hör en själ ge ett ljud ifrån sig, pressad fram i förtvivlan, i sorgen, i glädjen, är nog för att omgiva mig med värme och hemkänsla och trygghet. Det är som jag ginge bland vanvettiga och hörde en väns röst, och jag hör denna ton genom hela vanvettskonserten, och lägger mig trygg att vila i denna ton och är lycklig att hava levat.

(1898.)

Vad SKV vill

HETER ETT 4-SIDIGT FLYGBLAD

som våra avdelningar har stor nytta av i medlemsvärningen. Det kostar 4 öre per st. och kan rekvideras från förbundsstyrelsen, liksom också

MEDLEMSKORT

till ett pris av 3 öre per st.

Rekvisioner sändes till

*Svenska Kvinnors Vänsterförbund,
Box 18073, Stockholm 18.*

Stor-Berlin

I en skolklass i Berlin-Mitte, fann jag att endast 7 av 36 elever hade sina fäder kvar. Det betyder i realiteten att kvinnan är familjeförsörjaren, man kan förutsätta att hon efter det förra krigets hemska upplevelser denna gången har svårt att återfalla i det nazistiska tankesättet. Det finns en utomordentligt intressant sociologisk undersökning av orsakerna till familjernas, de växande barnens och ungdomens kris. Den har gjorts av Hilde Thurnwald: (Gegenwartsprobleme Berliner Familien. Weidmannsche Buchhandlung, Frankfurt am Main.) Författaren ger ett sociologiskt tvärsnitt genom 498 Berlin-familjer under åren 1946 till 1948. Hennes utomordentliga arbete är inte öst- eller västbetonat.

Två fakta är i ögonfallande.

1) Hur annorlunda en familj som varit motståndare till nazismen bedömer situationen.

2) Hur nedslående och deprimerande sprängningen av Moskvakonferensen verkade på befolkningen. Det är inte bara hungern och källden som försämrat folkets moral och gjort den misstänksamma eller apatiska, utan zonindelningen, Tysklands klyvning, isoleringen och det faktum att en tysk som bor i en zon nästan förefaller som en utlänning för tysken i en annan zon. Därtill kommer demontagen, oenigheten mellan stormakterna och det fåfänga hoppet på ett fredsfördrag.

Det är både farligt, ansvarslost och kortsynt att så lätt — som det sker i svensk press — stereotyp betrakta motståndare som »östliga satelliter». I realiteten är denna grupp av tyskar, som inte gav upp, den kända varifrån tillfriskandet kom först och fortsätter att växa sig starkt.

Det är aldrig populärt att leda ett folk den svåraste vägen uppåt, nämligen att bygga upp en stats näringsliv oberoende och skuldfritt på en för tillfället låg levnadsstandard. Vid betraktandet av Stor-Berlins problem — ingenstans återspeglas så tydligt hela den tyska situationen — ser man att Marshallhjälpen inte har löst ett enda problem utan bara varit en tillfällig stimulans. Kampen för freden är olöstligt förknippad med kampen om det materiella tillfrisknandet. Det kan bara vinnas i ett enat Tyskland utan zongränser.

ELISABETH ÖIJE

Tidningen **Vi kvinnor** i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen

Köpmantorget 2, Stockholm

Redaktionskommitté: Elsa Svartengren,
Valborg Svensson,

Utkommer med nio nr per år.

Prenumerationspris per år: Kr. 2: 50.

Lösnummer 35 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Kära medlem av SKV!

Namninsamlingen för Stockholmsappellen är fortfarande vår viktigaste uppgift. Omkring en kvarts miljon människor i vårt land har hittills undertecknat appellen men en stor del av vårt folk har ännu ej blivit tillfrågad. Helt visst är den latent fredsviljan mycket större än antalet namnunderskriften anger.

Har du gjort allt vad du kan? Skriv eller telefonera så kommer en samlingslista omgående! Andrea Andreen, Köpmantorget 2, Stockholm. Tel. 201 510.

NU är det tid

att börja värva prenumeranter till vår tidning för 1951. Försumma inget tillfälle att propagera för vår tidning och skaffa den nya läsare.

Prenumerationspriset är kr. 2: 50 per år.

Ur innehållet:

	Sid.
JORDKLOTET 1950	2
OM SKOLOR OCH BARN I SOVJET- UNIONEN	3
NATURFOLKEN SOM LÄROMÄSTARE	6
KINAS DÖTTRAR	7
DEN LILLA FLICKAN OCH DUVAN	9
SONJA KOVALEVSKY. Dikt	10
LIVETS VÄRDE	11